www.et-taqwa.com

Safet Suljić

OPASNOST PRAKTIKOVANJA I SLIJEĐENJA

STRASTI I NOVOTARIJA

MENHEDŽ ČETIRI IMAMA SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Islamski Univerzitet Riyad

Riyad 2012

التحذير من البدع والأهواء

أقوال الأئمة الأربعة في تحذير من البدع والأهواء

OPASNOST SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

MENHEDŽ ČETRI IMAMA

SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Priprema i obrada:
Safet Suljić
Fakultet Šerijatskih Nauka
ISLAMSKI UNIVERZITET U RIYADU

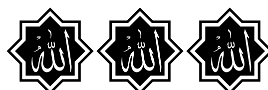
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Hvala i zahvala Uzvišenom Allahu, dželle še'nuhu, Koji sve u mjeri stvori i odredi, Koji mu'mine Pravim putem uputi, a kafirima bolnu kaznu priredi. Neka su salavat i selam na Njegovog odabranog roba i Poslanika, Muhammeda Ibn Abdullaha, sallallahu alejhi ve sellem, na one koji su se prihvatili Njegove upute, koji se drže Sunneta i na sve sljedbenike do Sudnjega Dana.

Doista je Allah, azze ve dželle, poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s knjigom i uputom kao dokazom i svjedokom protiv svih ljudi, a također i donosiocem radosnih vijesti, opominjačem i pozivaocem u Allahovu čistu i svjetlu vjeru. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispuni svoj emanet, posavjetova ummet, na Allahovu putu se bori sve do preseljenja. Također, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozori ummet na svaki vid zablude i opasnost slijeđenja strasti – ostavi ummet na jasnom putu čija je noć poput svijetla dana i sa njega neće skrenuti osim NESRETNIK.

Nakon Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ovim putem krenuše ashabi, radijallahu anhum, te i oni upozoriše muslimane na opasnost slijeđenja strasti i novotarija, te ih podstakoše na čvrsto držanje i slijeđenje Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ostavštinu i naslijeđe ashaba prihvatiše oni poslije njih (Tabini) te i oni kao uzorni prethodnici nastaviše istim putem upozoravajući muslimane i ummet na ono na što su upozorili Allahov Poslanik, i Njegovi časni ashabi, radijjallahu anhum, a tim putem kročiše i četiri Ehli Sunnetska imama: Ebu Hanife, Šafija, Malik i Ahmed, rahmetullahi alejhim, ostavljajući iza sebe sljedbenike na putu čija je noć poput bijela dana.

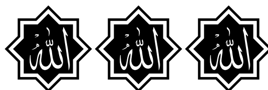
DEFINICIJA STRASTI I NOVOTARIJA U JEZIČKOM I TREMINOLOŠKOM ZNAČENJU

JEZIČKO ZNAČENJE NOVOTARIJA: nekoliko je termina koji definišu novotariju u jezičkom značenju, od njih su:

1. Počinjanje ili osnivanje nečega novog
2. Nešto što nije prethodno bilo
3. Inovacija

Dakle, novotarija u jeziku označava inoviranje vjere poslije upotpunjenja, ili ono što je izumljeno poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vidu različitih strasti i djela.[1]
Kaže se: "Izumio sam nešto", bilo ono govor ili djelo, kada se dotična stvar otpočne bez postojanja prethodnoga primjera.[2]
U osnovi novotarija (ar. bid'at) označava činjenje nečeg novog bez prethodnoga primjera.

ŠERIJATSKO ILI TERMINOLOŠKO ZNAČENJE NOVOTARIJE: Ima više definicija novotarija u šerijatskoj terminologiji, dok sva prethodnu definiciju upotpunjuju i dodatno definišu.
Jedne od osnovni definicija novotarije (ar. Bid'a) jeste da je to: "Novoosmišljeni (novoosnovan, izumljeni) put kojim se želi i cilja približavanja i obožavanje Allaha, azze ve dželle."
Šejhul-Islam Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi (Allah mu se smilovao) kaže: „Novotarija u vjeri je ono što nije propisao Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili ono što nije naređeno kao obaveza ili pohvalno djelo.“
A također rekao je: „Dvije su vrste novotarija: Prva vrsta se odnosi na izreke i uvjerenja, a druga na djela i ibadete. Druga vrsta podrazumijeva prvu, kao što prva poziva u drugu.“[3]

[1] Medžmu'ul Fetava, Šejhul-Islam Ibn Tejmijje br. 414/35

[2] Mu'džemu El Maqajisu Fi El Lugati Ibn Faris br. 119

[3] Medžmu'ul Fetava, Šejhul-Islam Ibn Tejmijje br. 107/4; 306/22

OPASNOST PRAKTIKOVANJA I SLIJEĐENJA NOVOTARIJA I STRASTI

Rekao je Allah Uzvišeni:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ [٥:٣]

„Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.“ (Prijevod značenja sura Al-Maide ajet broj 3).

Iz ovih riječi razumije se da Allah, azze ve dželle, nije usmrtio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prije nego što je On upotpunio ovu vjeru a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to vjerno prenio podučivši ummet svemu onome što je neophodno da znaju, pojasnio njima ono što im se od Gospodara objavljuje sve jedno bilo to iz domena Akide (Vjerovanja) ili pak iz domena međuljudski odnosa (ar. Muamelat).

Prenosi se od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ispravnim putem hadis koji je vjerodostojan da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ رَبِّ الْكَعْبَةِ قَالَ: فَاجْتَمَعْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– فَقَالَ «**إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِىٌّ قَبْلِى إِلاَّ كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلَّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيْرِ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ وَيُنْذِرَهُمْ شَرَّ مَا يَعْلَمُهُ لَهُمْ**».

„Doista nije bio prije mene niti jedan poslanik a da mu nije bilo u obavezi da uputi svoj ummet na svaki vid dobra kojeg zna, i da ih upozori na svaki vid zla kojeg zna.“[4]

Također, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj da ponavlja na hutbi riječi:

[4] Bilježi imam Muslim u poglavlju o upravi pod brojem 1844.

عن عمرو بن مرة، قال: سمعت مرة، يحدث عن عبد الله، قال: **إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ**.

„Doista najispravni govor je Allahova Knjiga, a najbolja uputa, je uputa Muhammeda, najgore stvari su novotarije, a svaka novotarija je zabluda.“[5]

Kod imam Nesaia, rahmetullahi alejhi, stoji dodatak: „A svaka zabluda je u vatri.“[6]

Jedne prilike Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je nacrtao jednu pravu liniju, a pored nje nacrtao nekoliko krivih linija i rekao: Ova (prava) linija je moj put, a ove (krive) linije su stranputice na kojima stoji Šejtan i poziva ka njoj, odnosno poziva u novotarije; potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, citirao riječi Uzvišenoga:

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ [٦:١٥٣]

„I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; - eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili." (Prijevod značenja sura El-En'am ajet broj 153).

Onaj ko se okrene od pravoga puta, krene stranputicom on ide ka zabludi i propasti i biće od izgubljeni i upropašteni na dunjaluku i ahiretu.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عن عرباض بن سارية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: **عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي وعضوا عليها بالنواجذ**.

[5] Bilježi imam Buhari u poglavlju o obavezi slijeđenja i držanja za Sunnet pod brojem 6735 i imam Muslim u poglavlju o džematu pod brojem 1560.

[6] Bilježi imam Nesai u poglavlju o Bajram namazima, poglavlje o bajramskoj hutbi pod brojem 1560.

"Držite se mog Sunneta i Sunneta mojih pravovjerni, upućeni halifa, čvrsto se toga držite i to prihvatite kao da ga svojim kutnjacima držite"[7].

Ovdje su spomenuti kutnjaci kao metafora čvrstog držanja i slijeđenja Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Najbolji put je put kojim je išao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a koga su slijedili ashabi i oni poslije njih pa sve do četvorice imama „Upućenih imama“ koji su zapamtili i uzeli ono što je do njih doprlo od Sunneta i prakse Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a između toga je bila i obaveza da se Ummet upozori na opasnost novotarija i strasti sve jedno da li to bilo iz oblasti Akide ili pak međuljudski odnosna. Oni su pojasnili da su nove stvari u vjeri „Novotarije“ Šejtanu draže od grijeha (griješenja), jer novotar je ubijeđen da je na istini dok ona biva ustvari pored njega, i stoga se takva osoba ne kaje niti će se povratiti sa toga ubjeđenja pa makar mu došao sa svim mogućim dokazima, on ne bi ostavio ono na čemu je – ne bi ostavio NOVOTARIJU.

Iz svega navedenoga vidimo da je novotarija Šejtanu draža od grijeha, i ona je veliki grijeh, a čovjek koji je grešnikj može da se pokaje i Allahu vrati a novotar to ne čini jer misli da je na istni, stoga s njim je teže pričati nego sa običnim griješnikom.

Dok na drugu stranu, novotar biva uhvaćen u zamku Šejtana koji mu uljepšava dotično djelo pozivajući ga da zauzme stav „Svako onaj koje na suprotnome on je u zabludi“ i on je taj koji ne vidi istinu!

Novotar je osoba koja ima ubijeđenje da je islam nepotpun, i da je djelo koje čini (novotarija) ustvari samo dopuna nepotpunoj vjeri – zato novotar dodaje svoje djelo i pripisuje ga Šerijatu i samome Islamu. Također, novotar gleda na vjeru kao na nešto manjkao i da Gospodar ljudi nije iste počastio potpunošću vjere dok potpunost i ispravnost ove vjere je jasna. I na koncu novotar je osoba koja je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, optužila za pronevjeru emaneta nedostavljanja potpune vjere ili

[7] Ebu Davud, Knjiga o Sunnetu, poglavlje: Obaveza pridržavanja Sunneta, broj 4607.

na drugu stranu optužba spram Gospodara da nije ljudima dostavio potpunu i savršenu vjeru.

Ispravni prethodnici kao i učenjaci na čije znanje se muslimani danas pozivaju upozorili su na novotarije i opasnost istih, a iz čega proizlazi nekoliko opasni stvari za osnivača i onoga koji širi novotariju, od njih su:

- Novotar je osoba koja je stavila sebe na stepen Allaha, odnosno na stepen onoga ko ima pravo da propisuje i u vjeru uvodi stvari, te je tako svoju strast i sebe stavio ispred Allahove vjere i odredbe misleći da je na pravom putu dok ustvari biva u najvećoj zabludi. Rekao je Allah, azze ve dželle:

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ [٢٨:٥٠]

„A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu?“ (Prijevo značenja sura Al-Qasas, ajet broj 50)

- Novotar sa svojom novotarijom ustvari iznosi laž i potvoru na Allaha, uzvišenoga:

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ [٤٥:٢٣]

„Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabludi ostavio i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio? Ko će mu, ako neće Allah, na pravi put ukazati? Zašto se na urazumite? (Prijevod značenja sura Al-Džasija, ajet broj 23)

- Novotar je osoba koja na sebe tovari grijeh novotarije i grijeh svakoga onoga ko je uradi do Sudnjega dana, rekao je Allah uzvišeni:

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۙ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ [١٦:٢٥]

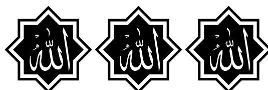
„Da bi na Sudnjem danu nosili čitavo breme svoje i dio bremena onih koje su, a da oni nisu bili svjesni, u zabludu doveli. A grozno je to što će oni nositi!“ (Prijevod značenja sura An-Nahl, ajet broj 25)

I rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بن هِلالٍ الْعَبْسِيِّ، عَنْ جَرِيرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "**مَنْ سَنَّ فِي الإِسْلامِ سُنَّةً حَسَنَةً ، فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كَانَ لَهُ أَجْرُهَا ، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْتَقَصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ ، وَمَنْ سَنَّ فِي الإِسْلامِ سُنَّةً سَيِّئَةً ، فَعُمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقَصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ**."

„Ko uvede u Islamu lijep običaj, njemu pripada nagrada toga i nagrada svakoga onoga koji po tome radi nakon njega, s tim što se neće ništa umanjiti od njihovih nagrada. A onaj ko uvede u Islam loš običaj, na njemu je grijeh toga i grijeh svakog onoga ko radi po tome nakon njega, s tim što se neće ništa umanjiti od njihovih grijeha."[8]

- Novotar treba da se boji loše završnice, jer je on utonuo u tamu novotarije misleći da je to istina, i takav ne pokajavši se sretne svoga Gospodara kojeg je optužio za manjkavost i nepotpunost vjere.

[8] Bilježi imam Muslim u poglavlju o znanju pod brojem 4830.

MENHEDŽ IMAMA EBU HANIFE (80-150 H.G)

SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi, je bio poznat pod nazivom „Imam El-E'zam“, odnosno najveći Imam kako su ga oslovili njegovi sljedbenici iz nekoliko razloga: prvi je bez sumnje taj što je Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi, bio prvi od četri Imama osnivača fikhske pravne škole, dok je drugi razlog taj što je Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi, bio od onih koji su se čvrsto držali Kur'ana, Sunneta i govora ashaba, radijallahu anhum, i ovo je jedan od najjasni vidova njegova menhedža (pravca), odnosno akidetskog puta kojim je hodio Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi.

Bilježi Ibn Abdu-l-Berr, rahmetullahi alejhi, u svome dijelu "El-Intika'" da je čuo Ebu Hanifu, rahmetullahi alejhi, kako kaže: "Ja uzimam iz Allahove Knjige pa ako u njoj ne nađem odgovor onda uzimam Sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ako ni tu ne nađem odgovor onda uzimam za (temeljim na) govor ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."[9]

Također od Ebu Hanife, Allah mu se smilovao, se prenosi da je kazao: "Kada nađem ispravan hadis on biva moj mezheb (pravac)."[10]

Od odlika i značajki pravca i orijentacije imam Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, jeste i taj što je on direktno svojim postupkom upozorio na pogubnost slijeđenja strasti i Ilmul - Kelama (apologetičari, racionalisti, filozofi), kojeg je i sam kao učenik izučavao i smatrao korisnim sve dok nije uvidio i shvatio

[9] Ibn Abdu-l-Berr El-Intika' str. 142

[10] Usul Ed-Din kod imama Ebu Hanife str. 153 a preuzeto iz Hašije Ibnu Abidina 1/67

pogubnost istog da bi nakon toga ostavio Ilmu – Kelam i okrenuo se izučavanju Fikha, a nakon toga postao je jedan od četvorice imama i osnivača fikhske pravne škole.

Rekao je Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi: "Ja sam smatrao da je Ilmul - Kelama (apologetika, racionalizam, filozofija) jedan od najbolji nauka, i uzimao sam ovaj govor (Immu – kelam) da je od osnova ove vjere, sve dok nisam jedne prilike nakon što sam proveo dobar dio svoga života izučavajući ovu nauku počeo da se preispitujem i sam sa sobom konsolutujem riječima: Prve generacije ashaba i tabina, radijjallahu anhum, i oni poslje njih nisu se bavili ovim stvarima a opće poznato je da te skupine nije ništa promašilo od dobra što mi danas imamo, naprotiv oni su bili sposobni i preči da uzmu sve što je od hajra (dobra), također bolje su poznavali stvarnost, i nije mi poznatao da je iko od njih upustio se u raspravu ili pak razgovor o ovoj pogubnoj nauci, naprotiv oni su se ustegli od toga i s najvećim stepenom strogoće osudili i mizernim učinili tu nauku i one koji je izučavaju, dok na drugu stranu svoju snagu i um su uperili ka fikhskoj nauci i njenom izučavanju..." sve do riječi "Pa kada smo jasno vidili ovu stvar kod prvih ispravnih generacija, mi smo ostavili rasprave i govor o Ilmu – Kelam a prihvatilismo se i vratili onome na čemu su bili Selefu Es-Salih (prve ispravne generacije)."[11]

Također, od stvari koje jasno ocrtaju menhedž imam Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, jeste vasijjet (oporuka) njegovim učenicima da se pridržavaju i izučavaju fikh a da se klone Ilmu – Kelama, rekao je Muhamed Ibn Jusuf: "Oporučio nam je šejh (Ebu Hanife) da izučajemo fikhske nauke a da se klonimo Ilmu – Kelama."[12]

Također, upozorio je Ebu Jusuf, rahmetullahi alejhi, na opasnost Ilmu – Kelama i njenog širenja među obične mase, pa kaže: "Nipošto ne govori općim masama o osnovama vjere kroz nešto

[11] Menakib Ebu Hanife od Kurderija str. 161

[12] Usul Ed-Din kod imama Ebu Hanife str. 165

od Ilmu – Kelama, jer će ljudi da se povedu za tobom i da se počnu time baviti i izučavati."[13]

Od stvari koje još ukazuju na put i pravac imama Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, i njegovo upozorenje na pogubnost slijeđenja strasti i novotarije jesu i debate koje je vodio sa svojim neistomišljenicima pojašnjavajući pravi put i ono na čemu je bio Selef. Tako ćemo zapaziti mnogobrojne debate (rasprave) sa zalutalim frakcijama od Havaridža, Šija, Kaderija i drugim skupinama kojima bi citirao ajet ili hadis ili pak rekao neki od logički (razumnih) dokaza kako bih ih vratio sa njihove stranputice na jasan i ispravan put i pravac.

Kaže Ebu Hanife, rahimehumullahu, za sebe lično: "Ja sam vodio debate sa: Skupinom Havaridža, Ibadija, Sufijama i drugim skupinama."[14]

Najupečatljiviji primjer ovih rasprava jeste debata koju bilježi Muveffak El-Mekijj u dijelu "Menakibu Ebu Hanife" gdje kaže: Kada su Haridžije uspostavile dominaciju nad Kufom došli su do Ebu Hanife i kazali mu: O šejh pokaj se Allahu od Kufra! Na što Ebu Hanifa reče: "Ja se kaje Allahu od svakog vida Kufra!" Te ga oni pustiše, no kada su se odmakli od njega neko im reče, jeste li vi razumjeli šta je upravo Ebu Hanifa vama kazao, on se pokajao od Kufra na kome ste vi, na što se oni vratiše do Ebu Hanife pa ga pripupita vođa te skupine: O šejh tvoje pokajanje od Kufra jel to znači Kufr na kome smo mi? Na to mu Ebu Hanife reče: "Jel to govoriš po znanju ili pak po mišljenju (ar. Zan)?" Na što mu čovjek odgovori: Po mome mišljenju (sumiljičenje)!

Ebu Hanifa mu tada citira riječi Allaha, azze ve dželle:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ ۖ [٤٩:١٢]

[13] Menakibu Ebu Hanife od Mekija str. 373

[14] Menakibu Ebu Hanife od Mekija str. 54

"O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, nekā sumnjičenja su, zaista, grijeh." (Prijevod značenja sura Al-Hudžurat, ajet br. 12)

I još mu kaza, dakle ovo je pogreška od tebe (potvora), a svaka greška kod vas je Kufr (ubjeđenje Havaridža), te se ti prvi pokaj od Kufra, na što mu ovaj čovjek kaza: Da, upravu si o šejh, ja se kajem od Kufra...!"[15]

Također, vodio je Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi, debatu sa Gilanom Ed-Dimeškijem, jednim od vođa frakcije Kaderija, te mu reče Gilan: O Ebu Hanifa, ti kažeš da grijesi se dešaju shodno Allahovoj volji i odredbi, te da Allah azze ve dželle, iste želi!?

Na to mu Ebu Hanifa odgovori: "Ti kažeš da se grijesi dešavaju bez udijela Allahove volje, odnosno da je On, azze ve dželle, nemoćan da iste promijeni odnosno spriječi! Svako onaj ko pripiše bilo kakav vid nemoći i manjkavosti Allahu, azze ve dželle, on je Kafir! Čuvši ove riječi i Ebu Hanifin odgovor Gilan prekide debatu."[16]

Od važni značajki njegova menhedža (pravca) jeste da je on frakcijama (ar. Firkama) odgovarao kroz knjigu El-Fikhu El-Ekber (akidesko dijelo), a poznati doktor Osman Ed-Damirijj je kazao u svezi ove knjige: "To je mala količina teksta (mala knjiga), koja ukoliko se odštampa ne prelazi više od nekoliko stranica, a njen autor, dakle Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, je kroz ove vrijedne stranice tačno i precizno definisao akidu (vjerovanje, ubjeđenje) Ehli Sunneta, a sama knjiga je odgovor na Mu'tezile, Kaderije, Džehmije i Šije."[17]

Ovom prilikom spomeuti ću samo neke sekte i odgovore na njih od strane Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi:

---

[15] Menakibu Ebu Hanife od Mekija str. 108 - 109

[16] Usul Ed-Din kod imama Ebu Hanife str. 183

[17] Medhal Fi Akidetu El-Islamije, str. 78

- Kada je u pitanju stav imama Ebu Hanife o sekti Havaridža i njihovom tekfirenju osobe koja počini grijeh, imama Ebu Hanife je kazao: "I ne tekfirimo muslimana zbog svakog grijeha od grijehova kojeg je počinio, pa čak i ako bi taj grijeh bio od Velikih grijeha sve dok ga ne ohalali (ako ga ohalali onda je kafir po konsenzusu islamski učenjaka) – takva osoba ne prestaje da bude u krugu imana."[18][19]

- Imam Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, je također vodio računa i odgovarao na zablude sekte Kaderija, pa tako u tom kontekstu kaže: "I On je taj (Allah) koji je propisao i odredio sve stvari, i ništa ne bude na dunjaluku a niti na ahiretu a da nije po Njegovoj, azze ve dželle, volji i odredbi."[20]

- Rekao je Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi, po pitanju Mu'tezila: "U svim skupinama sljedbenika strasti niko nije kontraverzni po svojim stavovima od skupine Mu'tezila jer je njihov govor u vanjštini prepun skriveni prevrtanja..."[21]

  Također, odgovorio im je na njhovo negiranje Allahovi Sifata (osobina) riječima: "I mi ne kažemo da je Njegova, azze ve dželle, ruka ustvari milost a niti moć, jer ukoliko bi smo to kazali mi bi smo zanegirali Allahovu, azze ve dželle, osobinu posjedovanja ruke, a ovo je poznat stav frakcija Mu'tezila i Kaderija, i mi kažemo Njegova azze ve dželle, ruka je od Njegovih Sifata (osobina) bez da ulazimo u kakvoću te ruke."[22]

  Također, odgovorio je i skupini koja je kazala da je Kur'an stvoren riječima: "Allahov govor koji nije stvoren!", te na zabludu oni koji su poistovjetili Allaha, azze ve dželle, sa Njegovim

[18] Ovo je tačna konstatacija nakon ispravke od strane islamske uleme, a sam Ebu Hanifa je kazao:"I ne tekfirimo muslimana zbog grijeha od grijehova...", dakle ova konstatacija Ebu Hanife je manjkava.
[19] Šerh Fikh El-Ekber str. 304 i Usul Ed-Din Inde Ebu Hanife str. 170
[20] Šerh Fikh El-Ekber str. 302 i 303 i Usul Ed-Din Inde Ebu Hanife str. 182

[21] Menakibu Ebu Hanife – El-Mekijj str. 75
[22] Šerh Fikh El-Ekber str. 302

stvorenjima riječima: "I On, azze ve dželle, nije ničemu sličan, a nije niti jedno stvorenje Njemu slično."[23]

Od posebnosti pravca imama Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi jeste i njegovo jasno upozorenje na novotare i ljude koji su govorili i slijedili strasti. Najjasni primjer za to jeste događaj koji bilježi El-Hatib El-Bagdadi, a on od Ibn Ebi Šejbe, rahmetullahi alejhi: "Jedne prilike došao je Ibn Mubarek kod Ebu Hanife, te ga upita Ebu Hanifa: Šta se to među vama pojavilo? Na to mu reče Ibn Mubarek: Čovjek po imenu Džehm Ibn Safvan (Jedan od vođa sekte Džehmija)! Ebu Hanife ga opet priupita, a šta kaže taj čovjek? Ibn Mubarek mu odgovori: Kaže da je Kur'an stvoren! Ebu Hanifa prouči sljedeće riječi:

مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۚ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا [١٨:٥]

" Nemaju oni niti očevi njihovi o tome nikakvo znanje. Velika riječ izlazi iz usta njihovih; i oni govore jedino laži." (Prijevod značenja sura Al-Kehf, ajet broj 5).

I zabrani da se te riječi govore a također zabrani da se klanja namaz iza Džehma![24]

I na drugom mjestu bilježi se da je Ebu Hanifa, rahmetullahi alejhi, kafirom proglasio Džehma Ibn Safvana kao što to bilježi imam Bagdadi.[25]

Od govora koji je iz spomenuta konteksta, tj. prezira novotarija i slijeđenja strasti jesu i riječi Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi:

- Upitan je Ebu Hanife o tome šta je ljude dovelo da govore o filozofskim stvarima poput simptoma ili tijelima, pa je kazao: "To

[23] Šerh Fikh El-Ekber str. 301 i 302

[24] Tarihu-l-Bagdad 13/383-384

[25] Tarihu-l-Bagdad 13/383

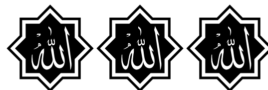
su fraze (govor) filozofa, i vi se držite hadisa (ispravni predaja) i onoga na čemu je bio Selef (ispravni prethodnici), a klonite se novi stvari (novina), jer su one novotarije."[26]

- Rekao je Ebu Hanife, rahmetullahi alejhi: "Ne priliči (nije dozvoljeno) nikome da govori o Allahu, osim sa onim čime se je naš Gospodar opisao ili pak čime Ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisao i nije dozvoljeno nikome da o ovome priča po svome mišljenju – neka je Slavan i Veličanstven naš Gospodar, Gospodar svih svjetova!"[27]

- Također, od njega se prenosi da je kazao: "Vidio sam ljude koji su se bili upustili u filozofiju (ar. Ilm El-Kelam), na njima i nije bilo tragova dobrih ljudi, imali su kruta i okorjela srca, i nisi vodili računa da li će svojim postupkom da se suprotstave Kur'anu, Sunnetu ili pak govoru ispravnih prethodnika, a da je u tome bio hajr (dobro) sigurno bi nas ispravni prethodnici u tome pretekli."[28]

- I kazao je: "Niko nema pravo da kaže nešto po svome mišljenju ako za to postoji dokaz iz Kur'ana ili pak Sunneta ili govora ashaba oko čega su se oni složili."[29]

- I rekao je, Allah mu se smilovao: "Allah prokleo Amr Ibn Ubejda, on je prvi otvorio put (vrata) ljudima ka filozofiji (apologetici) i onome što im od govora neće koristiti."[30]

[26] Hudžetu Fi Bejani El-Mehdže str. 22
[27] Šerh Akide Et-Tahavije 2/427
[28] Menakibu Ebu Hanife – Kuredeli str. 137,138
[29] Ukud El-Džem'an str. 175
[30] Usul Ed-Din Inde Ebi Hanife str.194

MENHEDŽ IMAMA MALIK IBN ENESA (93-179)

SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Odlikovao se imam Malik, rahmetullahi alejhi, po mnoštvu stavovoa i govora o opasnosti slijeđenja novotarija i strasti, što upućuje na njegovu okupaciju i čvrsto držanje Sunneta, Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno njegovo slijeđenje istine, i borbe i neprijateljstva prema neistini (ar. Batilu).

Bio je imam Malik, Allah mu se smilovao, jedan od najčvršći ljudi koji su se držali Kur'ana i Sunneta, radio je po njima u osnovama vjere (ar. Usul) kao i u sporednim dijelovima vjere (ar. Furu') – što ustvari predstavlja najznačajniju oznaku pravca (ar. Menhedža) imama Malika u borbi protiv novotara i slijeđenja strasti.

Navedenim tezama ide u prilog i jedno njegovo kapitalno dijelo, odnosno "Muvetta" u kojoj je skupio oko hiljadu hadisa, a istoimeno dijelo islamski učenjaci su uzeli kao primjer slijeđenja i držanja za Sunnet, Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Rekao je imam Ahmed Ibn Hanbel, rahmetullahi alejhi: "Kada vidite čovjeka da mrzi (prezire) imama Malika, znajte da je taj čovjek novotar." Dok je imam Ebu Davud rekao: "Bojati se je za takvu osobu da je od novotara."[31]

Rekao je imam Malik, rahmetullahi alejhi: "Sunnet je Nuhova lađa, ko se na nju ukrca spasio se je, a ko je propusti taj se utopio!"[32]

[31] Akidetu Imam Malik strana 21.

[32] Menakibu Imam Malik strana 148.

Također, rekao je imam Malik, rahmetullahi alejhi: "Uzeta je duša Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tek nakon što je ova stvar (tj. vjera) usavršena i upotpunjena, stoga obaveza na nama je da slijedimo predaje Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i strogo da se čuvamo slijeđenja strasti i mišljenja."[33]

Od odlika imama Malika, rahmetullahi alejhi, jeste i to što nije volio rasprave i dijalog oko vjerski propisa, nego bi se zadovoljio iznošenjem i pojašnjenjem istine.

Rekao je Hejsem Ibn El-Džemil, rekao sam imamu Malik Ibn Enesu, o oče Malikov: Čovjek koji je nosoc (poznavalac) Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hoće li se raspravljati zbog onoga što nosi u svojim prsima (dakle Sunnet)? Pa je odgovorio imam Malik: "Ne, naprotiv on će da kaže ono što ima pri sebi od Sunneta, pa ako bude primljeno dobro i jest, u protivnom on će da šuti."[34]

Rekao je Ma'n Ibn Isa, jednog dana izašao je imam Malik iz mesdžida kada ga presretnu čovjek po imenu Ebu Džuvjerije (a bio je optužen da je jedna od Murdžija), te reče: O oče Abdullahov, poslušaj od mene nešto što želim da ti kažem (da ti iznesem), odnosno ono što je moje mišljenje! Na to mu Malik reče: "Čuvaj se da ja ne posvjedočim protiv tebe!"

Na to mu ovaj čovjek reče: Tako mi Allaha, ja ništa drugo ne želim, osim istinu, ti me poslušaj šta imam reći pa ako budem u pravu onda i ti to pričaj, to jeste prenosi drugima.

Na to mu reče imam Malik: A ako me u raspravi pobjediš!? On reče: Onda me slijedi!

Na to imam malik reče: A ako te pobjedim (u raspravi)!?

Ebu Džuvjerije reče: Ako me pobjediš onda ću ja tebe slijediti!

[33] El-I'tisam 1/105
[34] Menakibu Imam Malik strana 146.

Na to mu imam Malik opet kaza: A ako dođe neko treći pa nas pobjedi u raspravi šta ćemo onda činiti?!

Ebu Džuvjerije reče: Onda ćemo njega da slijedimo!

Imam Malik čuvši te riječi reče: "O Allahov robe, Allah je poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sa jednom vjerom, a ja tebe vidim kako prelaziš iz jedne vjere u drugu. Rekao je Omer Ibn AbdulAzizi, rahimehumullahu: "Ko bude učinio vjeru sredstvom za raspravu kod njega ćeš vidjeti mnoga kolebanja (preslaske, ostavljanja).""[35]

Rekao je Ishak Ibn Isa, čuo sam Malik Ibn Enesa kako koreći rasprave i dijaloge kaže: "Svaki puta kada nam dođe čovjek koji je bolji u raspravi od drugog čovjeka (ima bolju retoriku) ostavit ćemo ono (da li da ostavimo) što je Džibril, alejhi selam, dostavio Muhammedu, sallallahu alejhi ve selle, zbog riječitosti ovog čovjeka?!"[36]

Od stvari koje jasno ocrtaju menhedž imama Malika spram novotara i slijedbenika strasti jeste i to što je on, rahmetullahi alejhi, zabranjivao druženje, sjedenje, nazivanje selama i obilazak bolesnih ljudi koji su bili poznati po svojim zabludama ili pak novotarijama i slјeđenju strasti.

Rekao je imam Malik, rahmetullahi alejhi, o Kaderijama i Ibadijama: "Njihovim mrtvima se ne klanja dženaza, niti se klanja iza njih a niti se obilaze kada se razbole..."[37]

Dok u drugoj predaji stoji da je bio upitan o stanovanju u Zemlji (mjestu) u kojoj se nalaze Kaderije, Ibadije, i Vasile pa je rekao: "Držae mi je da takvu sredinu napustim."[38]

[35] El-I'tisam 2/93
[36] El-Ibane 2/507
[37] El- Mudevvene 1/182

[38] Akidetu Imam Malik strana 112

Također, bio je upitan o sijeljenju i druženju sa Kaderijama, pa je kazao: "Nemoj sjediti s njima niti pričati osim ukoliko sjediš s njima kako bi oni osjetili poniznost i tvoju oštrinu." Pa je jedan čovjek kazao: Ja imam komšije koje su Kaderije i snjima ne sjedim niti se raspravljam, pa je kazao imam Malik: "Ne sjedi s njima, i preziri ih u ime Allaha, jer je Allah, azze ve dželle, kazao:

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ [٥٨:٢٢]

"Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi. Njima je On u srca njihova vjerovanje usadio i svjetlom Svojim ih osnažio, i On će ih uvesti u džennetske bašče kroz koje rijeke teku, da u njima vječno ostanu. Allah je njima zadovoljan, a i oni su zadovoljni Njime. Oni su na Allahovoj strani, a onī na Allahovoj strani će, sigurno, uspjeti." (Prijevod značenja sura Mudžadala , ajet broj 22).

Rekao je Ibn Kasim, upitan je Malik Ibn Enes o Kaderijama da li se njima naziva Selam, pa je kazao: "Ne nazivaj njima Selam."

Rekao je Ibn Vehb: Čuo sam Malika, rahmetullahi alejhi, kako kaže: "Ne klanjaj iza Kaderije, niti sjedi s njim!"[39]

Od Mejmuna Ibn Jahje El-Bekrija se prenosi da je kazao: Rekao je imam Malik: "Ko kaže da je Kur'an stvoren od njega se traži da se pokaje, a ako odbije onda se udara po vratu (ubija)."[40]

[39] Menakibu Imam Malik strana 146.
[40] I'tikad Ehli Sunne Vel Džemat od Lalikaia 2/314.

Također, od odlika i značajki pravca imama Malika, rahmetullahi alejhi, jeste i njegov prezir i mržnja ljudi i frkacija koje su pozivale u zabludu, novotariju ili pak Ehlu-l-Kelam.

Rekao je imam Malik, rahimehumullahu: "Allah prokleo Amr Ibn Ubejda, jer je on prvi počeo sa novotarijom "El-Kelam"."[41]

Rekao je Ešheb Ibn AbdulAziz, upitan je Malik o Rafidijama, pa je kazao: "Nemoj s njima pričati niti šta prenosi od njih jer oni će da lažu (da te u laž utjeruju)."[42]

I rekao je: "Najgora skupina su Rafidije!"[43]

Prenosi imam Malik predaju od svoga amidže Ebu Suhejla Ibn Malika da je jednom putovao sa Omer Ibn AbduAzizom, pa mu je rekao Omer Ibn Abdulazizi: Šta ti misliš o ovim Kaderijama? Pa sam rekao: Moj stav spram Kaderija je da se pozovu na pokajanje (ar. Tewbu) a ako odbiju onda da im se vratovi izlože maču (da se ubiju). Na to je dodao Omer Ibn AbdulAzizi: To je također moj stav! A imam Malik je kazao: "Da, to je također i moj stav!"[44]

Rekao je Ibn Vehb: Čuo sam Malika kako kaže: "Ne klanjaj iza Kaderije a niti uzimaj od njega hadis."[45]

Također rekao je Ibn Vehb: Čuo sam Malika kako kaže: "Murždije su pogriješile i kazali su krupne riječi: Onaj ko zapali Kabu ili učini bilo koje dijelo on je musliman. Pa je bilo rečeno imamu Maliku a šta ti misliš o njima? Pa je kazao: Rekao je Allah Uzvišeni:

[41] Šerhu Sunne 1/217.

[42] Akidetu Imam Malik strana 113

[43] Akidetu Imam Malik strana 113

[44] Muvetta 1665.

[45] El-Kifaje strana 199.

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ [٩:١١]

"Ali ako se oni budu pokajali i molitvu obavljali i zekat davali, braća su vam po vjeri. – A Mi dokaze objašnjavamo ljudima koji razumiju." (Prijevod značenja sura At-Tewba, ajet broj 11).[46]

Od odlika pravca imama Malika spram onih koji su slijedili novotarije i strasti jeste što je on rahmetullahi alejhi, u svome dijelu Muvetta prenio nekoliko hadisa koji direktno govore o zabludi pojedini frakcija (ar. Firek) kao što su Murdžije, Kaderije i drugi.

Tako bilježi imam Malik u svome dijelu Muvetta hadis koji direktno odgovara na frakciju Murdžija i njihovu zabludu, a braneći stav i ubjeđenje Selefa koji je suprotan govoru Murdžija koji su kazali: Da iman se ne povećaje niti smanjuje, te da dijela nisu od imana..., tako da ovo veliko kapitalno dijelo nije ni nastalo osim da bude odgovor na zabludjele frakcije koje su se pripisale islamu i muslimanima.

Od tih predaja koje je imama Malik prenio i zabilježio u Muvetta jeste i predaja od Ibn Šihaba, od Salima Ibn Abdullaha od Amra od njegova oca da je jedne prilike Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao pored jednog čovjeka koji je korio svoga brata zbog stida koji je imao pri sebi, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pusti ga, doista je stid od imana!"[47]

Također, imam Malik bilježi predaju u kojoj stoji: "Među vama će biti ljudi koji će marljivo ibadetiti, toliko da će im se svijet diviti, a i sami će se sebi diviti: izlazit će iz vjere kao što strijela izlazi iz luka."[48]

[46] Tertib El-Medarik 2/48-49
[47] Muvetta 1679
[48] Muvetta 477

Od govora koji je iz spomenuta konteksta, tj. prezira novotarija i slijeđenja strasti jesu i riječi Malik Ibn Enesa, rahmetullahi alejhi:

- Rekao je imam Malik: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi bio upitan o nekom pitanju nije odgovarao odmah ili po svome nahođenju sve dok mu ne bi došla objava od Allaha, Gospodara svih svjetova, pa kako je samo krupna stvar kada određeni ljudi budu upitani o nekom pitanju i odmah odgovaraju na dato pitanje bilo da to čine po svome mišljenju, ili po Kijasu (analogiji) ili pak odgovaraju stavom nekog od ljudi koji su kod njih (u njihovim očim) povjerljivi, ili pak po onome što je poznato u jednom narodu bilo da je to urf ili adet (običaj), ili na osnovu snoviđenja, politike i slično tome – Allah je svemoćan i iznad svakog onog koji mijenja Njegovu vjeru."[49]

- Bilježi se predaja od Usman Ibn Umera da je kazao: Došao je jedne prilike neki čovjek kod Malika te ga upitao određeno pitanje, na što mu imam Malik, rahmetullahi alejhi, reče: "Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tako i tako..."

  Na to mu ovaj čovjek reče: A šta ti misliš o tome?!

  Čuvši te riječi imam Malik citira riječi Allaha, azze ve dželle:

  فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [٢٤:٦٣]

  "Zato neka se pripaze oni koji izbjegavaju naredbu Njegovu, da ih ne snađe iskušenje ili ih ne pogodi kazna bolna." (Prijevo značenja sura An-Nur, ajet broj 63).[50]

- U drugoj predaji stoji da je neki čovjek došao kod imama Malika i upitao ga odakle se ulazi u Hadžske obrede za stanovnike Medine? Na to mu je imam Malik, rahmetullahi alejhi, kazao: Od Zu El-Hulejfe (Mikat za stanovnike Medine)! Na to mu ovaj čovjek

[49] El-Ikazu Himemi Uli El-Ebsar strana 99.
[50] Akidetu Imam Malik strana 29.

doda: Ja želim da uđem u obrede od kabura Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! A Malik kaza: Ne čini to, jer doista ja se bojim za tebe fitne (smutnje)! Čovjek začuđeno kaza: A kakava je to fitna, odnosno kakava može da bude fitna u tome što ja želim da uđem u obrede nekoliko milja dalje od mjesta Mikata za stanovnike Medine. Na to mu Malik, rahmetullahi alejhi, kaza: "Ima li veće fitne (smutnje) od toga da ti želiš da budeš ispred Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno da samtraš da je Allahov Poslanik, svojim postupkom i mjestom ulaska u obrede manje vrijedan odnosno da si ga ti u tom dobru pretekao, i na kraju mu je citirao riječi Allaha, azze ve džlle:

- فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [٢٤:٦٣]

" Zato neka se pripaze oni koji izbjegavaju naredbu Njegovu, da ih ne snađe iskušenje ili ih ne pogodi kazna bolna." (Prijevo značenja sura An-Nur, ajet broj 63).[51]

- Prenosi Ibn Vehb predaju od imama Malika da je kazao: "Ne suprostavljajte se Sunnetu, prihvatite ga i pokornite mu se!"[52]

- Rekao je M'an Ibn Isa, čuo sam Malika kako kaže: "Ja sam doista samo čovjek koji pogodi i profula, pa zato obratite pažnju na moj stav (mišljenje), ono što bude u skladu sa Kur'anom i Sunnetom to prihvatite, a sve što ne bude u skladu s njima ostavite!"[53]

- Rekao je Abdullah Ibn Nafia, kazao je imam Malik: "Kada bi čovjek učinio bilo koji grijeh mimo Širka Allahu, azze ve dželle, ja bi se za takvog čovjeka nadao da će dobiti najviše stepene u Džennetu, jer svaki grijeh mimo Širka je između roba i Allaha, i nadati se je da će mu oprostiti, no međutim, čovjek novotar

[51] El-I'tisam 1/102

[52] Akidetu Imam Malik strana 29.

[53] I'alamu El-Muvekiin 1/75

(nosioc novotarije) ne može se ničemu nadati i on zajednom sa svojom novotarijom biva svaljen u Džehennemsku vatru."[54]

- Rekao je M'an Ibn Isa, čuo sam Malika kako kaže: "Znanje se ne uzima od četvorice a uzima se od svih drugih, tako da je među četvoricom od kojih se znanje ne uzima spomenuo i novotara (onoga koji uvodi i slijedi novotarije) ili čovjeka koji slijedi i poziva u slijeđenje strasti."[55]

- Rekao je Ešheb Ibn Abdulazizi, čuo sam Malika kako kaže: "Čuvajte se novotarije (ar. Bid'a)! Pa su rekli o oče Abdullahov: A šta je novotarija (koje novotarije da se čuvamo)? Pa je Malik kazao: Čuvajte se novotarije onih koji pričaju o Allahovim imenima, svojstvima, znanju, moći...i čuvajte se oni koji ne zastaju (ne šute) na granicama na kojima su stali (šutjeli) ashabi i tabini."[56]

- Imam Malik, rahmetullahi alejhi, imao je običaj da upozorava na opasnost onih koji se povode za mišljenjima (ar. Re'j) pa ja kazao: "Čuvaj te se ljudi koji slijede svoja mišljenja (strasti) jer su oni doista protivnici Sunneta." I kazao je: "Ljudi u vremenu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vremenu Ebu Bekra, Omera i Osmana nisu bili na čemu su ovi danas."[57]

- Rekao je Ishak Ibn Isa, kazao je imam Malik: "Ko bude tražio vjeru kroz filozofiju (ar. El-Kelam) postat će otpadnik (ar. Zindik ev Murted), a ko bude tražio imetak kroz Hemiju propast će, i ko bude tražio "Garib" hadis - slagat će!"[58]

- Rekao je imam Šafija, kazao je imam Malik jedne prilike čovjeku koji mu je došao i počeo da se s njim raspravlja: "Ja sam na

[54] Tertibu El-Medarik 2/49.
[55] Et-Temhid 1/66-67

[56] Menakibu Malik strana 147.
[57] Menakibu Malik strana 148.

[58] Menakibu Malik strana 147.

jasnom i ispravnom putu (bez sumnji) svoga Gospodara, a ti idi i nađi sebi sličnog koji je u sumnji pa se s njim raspravljaj."[59]

- Rekao je Ismail Ibn Uvjes, čuo sam Malika kako kaže: "Nije se niti u jednom narodu smanjio broj predaja (hadisa) a da se nije rasprostranila novotarija, i nije se niti u jednom narodu smanjio broj učenjaka a da se nisu pojavili neznalice."[60]

- Došao je jedne prilike kod imama Malika neki čovjek pa mu kaza: "Allah se iznad Arša Uzvisijo!" Pa ga upita: A kako se to Allah iznad Arša Uzvisijo? Na to mu Malik, rahmetullahi alejhi kaza: "Uzdizanje nije nepoznanica, a kakvoća je nepoznata (nedokučiva), pitanje o tome je novotarija i ja tebe ne vidim osim da si zalutao!" Potom je naredio da se ista osoba odstrani iz sijela u kome je bio, dok je u drugoj predaji kazao: "Allah je onako kako je Sebe opisao, a kakvoća (pitanje kako ili šta) je od njega odstranjena (daleko)."[61]

- Rekao je imam Malik, rahmetullahi alejhi: "Nije dozvoljeno (ne prihvata se) svjedočenje nekoga od filozofa (ar. Ehlu-l-Kelam) ma kojeg mezheba oni bili!"[62]

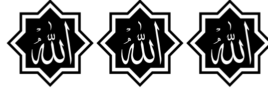
- Rekao je imam Malik, rahimehumullahu: "Ko uvede (dođe) sa nečim novim u ovaj ummet (vjeru) na čemu nije bilo naš Selef (ispravnih prethodnici), on ustvari smatra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pronevjerio poslanicu (emanet) jer je Allah kazao:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ [٥:٣]

[59] Akidetu Imam Malik strana 38.
[60] Menakibu Malik strana 148.
[61] Akidetu Imam Malik strana 67.

[62] Mevkifu Imam Malik Min Akideti Es-Selefije strana 145.

"Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (Prijevod značenja sura Al-Maide, ajet broj 3).[63]

[63] El-I'tisam 2/53

MENHEDŽ IMAMA MUHAMMED IBN DIRISA-ŠAFIJE (150-204 H.G)

SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Od najznačajni odlika menhedža i pravca imama Šafije, rahmetullahi alejhi, jeste njegovo čvrsto pridržavanja i rada po Sunneta, Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je bio prozvan "Pomagač Sunneta" (ar. Nasiru Es-Sunne).[64]

Nema sumnje da čvrsto držanje i rad po istini (Sunnetu) je najbolja žaštita i garankcija čuvanja sebe od slijeđenja strasti i praktikovanja novotarija, tako da je ovaj plemeniti imam bio od ljudi koji su se mnogo "bojali" za sebe da ne bih zapao u sumljive stvari, tako da je mrzio (ružnim gledao) preveliko istraživanje i ulazak u najsitnije stvari iz domena akide (vjerovanja), kako ne bi to prouzrokovalo u njegoj duši i najmanju sumnju ili kako se ne bih "poskiliznuo" u stvarima o kojima i naš Gospodar nije ništa obznani, tako da je i svoje učenike usmjerio i na istu stvar upozorio.

Rekao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi (Allah mu se smilovao) u kontekstu govora o veličini i mjestu imama Šafije, rahmetullahi alejhi: "Nisam vidio čovjeka da više slijedi (čvršće se drži Sunneta) Sunnet (ar. Eser) od imama Šafije![65] I nije nikada svoje mišljenje stavio ispred hadisa kojeg je znao, a kako i bi, kada je svoje znanje uzeo od imama Sunneta i imama Darul El-Hidžre (zemlje Hidžre) od imama Malika, rahmetullahi alejhi."

[64] El-Hilje 9/17

[65] Menhedž imamu Eš-Šafi 1/126

Imam Šafija, rahimehumullahi, je imao običaj da kaže: "Kada nađem hadis koji je vjerodostojan - to onda biva moj mezheb (pravac)."[66]

Također, kazao je: "Sve što budem kazao od moga govora, a bude suprotno govoru Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, odnosno od onoga što se od Njega vjerodostojnim putem prenosi – vi uzmite i slijedite govor Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nikako nemojte ustrajati na slijeđenju mene."[67]

I rekao je: "Ukoliko nađete nešto u mojoj knjizi što je suprotno Sunnetu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vi uzmite Sunnet Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ostavite ono što sam ja kazao."[68]

Dakle, od menhedža imama Šafije, rahimehumullahu, je bilo da ne priča po svom mišljenju ukoliko je imao (znao) hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Rekao je El-Humejdi: Upitao je jedan čovjek imama Šafiju na prostoru Egipta određeni šerijatski propis (ar. Mes'elu) pa mu je Šafija kazao: "Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tako i tako!" Na to mu ovaj čovjek reče: Da li ti isto to kažeš (smatraš)? Na to mu imam Šafija reče: "Zar me samtraš od onih koji su iz Crkve izašli, ja ti kažem rekao je Allaov Poslanik, a ti mi kažeš da li ja to isto kažem?! Zar misliš da bi nešto prenio od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da po tome ne radim, odnosno da to isto ne smatram ispravnim."[69]

Smatrao je imama Šafija da je slijeđenje Sunneta jedan od znakova imana, a da je znak novotara suprostavljanje ili ne slijeđenje Sunneta, i nije gledao ništa drugo mimo Sunneta, a

[66] Menhedž imamu Eš-Šafi 1/126

[67] Menkaibu Eš-Šafi – Er-Razi 1/473

[68] Menkaibu Eš-Šafi – Er-Razi 1/472

[69] Menkaibu Eš-Šafi – Er-Razi 1/474

znak novotara bilo je da su činili određene "sumljive" novotarske radnje i ljudima to predstavljali kao da su Kerameti.

Od menhedža imama Šafije, rahmetullahi alejhi, je bilo i fizičko ostavljanje i napuštanje sljedbenika novotarija i mjesta u kome su se novotarije praktikovale, pa se tako bilježi da je imam Šafija, rahmetullahi alejhi, učinio Hidžru u Egipat iz mjesta u kome se je bila raširila novotarija i sljedbenici strasti (čitaj filozofi). Rekao je doktor El-Akil: "Glavni razlog njegova ostavljanja Bagdada bio je pojava Mu'tezila i njihova rasprostranjenost, kao i sva prava koja su uživali od strane tadašnje države i hilafeta (vlasti)."[70]

Također, od značajki koje ukazuju na ispravnost menhedža imama Šafije jeste i njegovo potpuno ignorisanje ljudi koji su imali pri sebi novotarije ili pak nešto od Ehlu Kelama, tako se prenosi od njega da je kazao: "Nisam nikada niti s jednim čovjekom raspravljao a da sam znao da je on na novotaiji ili pak zastupa i slijedi novotariju."[71]

Što jasno ukazuje kako imam Šafija, rahmetullahi alejhi, novotare nije selamio, niti s njima pričao, niti o vjerskim stvarima raspravljao.

Od odlika pravca i menhedža imama Šafije, rahmetullahi alejhi, jeste i njegovo upozorenje na nosioce i vođe novotara, pa čak do te mjere da je zabranjivao da se za njima klanja i jakim i oštrim glasom ih je kudio i po ružnom spominjao.

Rekao je Buvejti, pitao sam imama Šafiju, rahimehumullahu: "Da li ću klanjati iza čovjeka koji je Rafidija? Pa mu je odogovrio: "Ne, nemoj da klanjaš iz Rafidije, niti iza Kaderije a niti iza Murždžije."[72]

Također, imam Šafija je bio jako strog prema novotarima pa je i tekfirije određene ljude, kao što su skupina ljudi koja je zagovarala tezu da je Kur'an stvoren. Rekao je Er-Rebia, kada je imam Šafija pričao sa Hafs El-Ferdom, te mu ovaj kazao da je

[70] Menhedž imama Šafije 1/138
[71] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/175
[72] Menhedž imam Šafi 2/470

Kur'an stvoren, imam Šafija je rekao: "Ti si zanevjerovao (kuf počinio) u Allaha, azze ve dželle".[73]

Jedne prilike ušao je Hafs kod imama Šafije, rahmetullahi alejhi, te se je nešto obrato imamu Šafiji, a imam Šafija izađe pred ljude i reče: "Da čovjek sretne Allaha sa grijesima poput brda bolju mu je nego da sretne svoga Gospodara sa jednim slovom od onoga na čemu je ovaj čovjek i na šta poziva – a pozivao je u govor da je Kur'an stvoren."[74]

I kada su nastupile smrtne muke imama Šafije, rahmetullahi alejhi, nakon što je bio izgubio svjest a potom se osvjestio ulazili su kod njega ljudi pitavši ga ko sam ja (da vide da li će ih prepoznati), na što je imam Šafija, rahmetullahi alejhi, govorio ti si čovjek sin toga čovjeka, te je ušao Hafs i upitao ga ko sam ja? Na to mu odgovori imam Šafija: "Ti si Hafs, Allah te nezaštitio osim ako se pokaješ!"[75]

Rekao je Junus Ibn Abdu-l-A'la, čuo sam imama Šafiju kada bi u njegovom prisustvu bili spomenuti Rafidije, on bi ih tako grdio i po ružnom spomenuo da bi na kraju kazao: "Loše li skupine (bande)"[76]

Također, od njega se, rahmetullahi alejhi, prenosi da je kazao: "Nisam se ni skim raspravljao o novotarijama, a da nisam našao toga čovjeka da je Šija."[77]

Imam Šafija, rahmetullahi alejhi, je mrzio Ilmu El-Kelam, a također prezirao je da raspravlja sa nosiocima Ilmu El-Kelama (apologetičarima, filozofima), te ga je jedne prilike upitao El-Mezni o nekom pitanju koje je došlo od nosioca Ilmu El-Kelama (Mulhida), imam Šafija se je tako naljutio da ga je ukorio, i uputio ka slijeđenju Šerijatski dokaza a ostavljanju bezkorisnog znanja - filozofije."[78]

[73] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/470

[74] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/409

[75] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/470

[76] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/467

[77] Adabu Šafi 186

[78] Menhedž imam Šafi 2/325

Rekao je imam Šafija, rahmetullahi alejhi: "Kada bi čovjek ušao u krug sufija - postao sufija početkom dana, ja bi istog čovjeka do Podne namaza našao (vidio) da je postao Ahmak."[79]

Također, od Šafije se prenosi da je rekao: "Nisam našao niti jednog pametnog (ar. Akilun), razumnog Sufije."[80]

Od jasni crta menhedža imama Šafije spram novotarija i sliеđenja strastio jeste i njegovo upozorenje na knjige filozofa (ar. Ehlu El-Kelam), a svoj stav je gradio na tezi da filozofi odnosno Ehlu El-Kelam nisu od nosica znanja (ar. Ehlul Ilm).

Imam Šafija kao i drugi učenjaci Selefa, smatrali su ružnim i pokuđenim filozofiju i njeno učenje, tako da se od imama Šafije prenosi da je gledao obaveznim da se kazne ljudi koji izučavaju i druge poučavaju Ilmu El-Kelam (filozofiji), a također je smatrao da knjige filozofa nisu od naučni (korisni) knjiga, te iz prethodni riječi razumijemo da je filozofija i njeno izučavanje greška a kod Allaha biva veći grijeh od velikih grijeha kako se to razumije i prenosi od imama Šafije, rahmetullahi alejhi.

Bilježi El-Herevi od Rebie Ibn Sulejmana da je rekao: Čuo sam Šafiju kakao kaže: "Kada bi neki čovjek ostavio knjige u oporuku (ar. Vasijet) drugom čovjeku, a između tih knjiga bude nešto od filozofski knjiga – to se nebih smatralo vasijetom jer ne ulazi u vasijet (oporuku) jer te knjige nisu od nauke (znanja), a kada bi to ostavio u oporuku nosicima znanja (ar. Ehlul El-Ilm) onda filozofi ne bi ušli u tu skupinu jer nisu od učenjaka (ne bi dobili ništa jer se ne smatraju da su učenjaci)."[81]

Od govora koji je iz spomenuta konteksta, tj. opasnosti i prezira novotarija i slijeđenja strasti jesu i riječi Šafije, rahmetullahi alejhi:

- "Ono što se kaže od govora ljudi a suprotno je Allahovoj Knizi, Sunnetu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili pak

[79] Menakibu Šafiji od Bejhekija 2/207

[80] Menakibu Šafiji od Bejhekija 2/207

[81] Es-Sijer 10/30

Idžma'u (konsenzusu učenjaka) biva novotarija koja je zabluda!"[82]

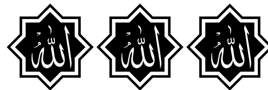
- Bilježi El-Herevi od Junusa El-Misrija da je čuo imama Šafiju kako kaže: "Da Allah iskuša čovjeka sa svim što je Allah zabranio osim sa Širkom, bolje mu je nego da ga iskuša sa Ehlul El-Kelam (filozofijom)." A u drugoj predaji: "Od slijeđenja strasti."[83]

- Također, prenosi se od Šafije da je kazao: "Kada bi ljudi znali koja je opasnost u filozofiji bježali bi od nje kao što bježe od Lava."[84]

- Rekao je imam Šafija: "Moj propis spram onoga ko se bavi filozofijom jeste da ta osoba bude istučena novinama i bapučama, te da se ta osoba stavi na Magarca i kruži po četvrti i naseljima i da se kaže: Ovo je nagrada za onoga ko je ostavio Allahovu Knjigu i Sunnet, a prihvatio se filozofije i slijeđenja novotara."[85]

- Rekao je imam Šafija, rahmetullahi alejhi: "Pročitao sam nešto od govora Ehlu El-Kelama (filozofa) i nisam smatrao da tako nešto može da kaže čovjek musliman!"[86]

- Ušao je jedne prilike imam Šafija kod halife muslimana Me'muna, a kod njega je sjedio Bišr El-Merisi, pa je rekao vođa vjernika Šafiji, da li znaš ko je ovo? Na to mu Šafija reče: Ne, o vođo vjernika! Na to mu halifa reče: Ovo je Bišr El-Merisi, a imam Šafija reče obraćajući se Bišru: "Allah te uveo u najniže slojeve Džehennema zajedno sa Faraonom, Hamanom i Karunom."[87]

[82] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/469
[83] Menakibu Šafi od Razija strana 182.
[84] Kasu Sebil strana 46
[85] El-Hilje 9/116

[86] Šerh Akidetu Et-Tahavije strana 210.

[87] Menakibu Šafiji od Bejhekija 1/461

MENHEDŽ IMAMA AHMEDA IBN HANBELA (164-241)

SPRAM SLIJEĐENJA STRASTI I NOVOTARIJA

Bio je imam Ahmed Ibn Hanbel, rahmetullahi alejhi, škola u kojoj se učilo kako da se sačuva od slijeđenja strasti i novotarija, stoga je i zaslužio mjesto imama (vođe) u vjeri, sa svim svojim drugim prednostima koje je imao pri sebi ovaj ugledni i časni insan. Živio je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, u vremenu u prostoru gdje se bila raširila novotarija, umnožio broj pristalica i sljedbenika strasti i filozofije, stoga je on sam sebi uzeo za obavezu da bude od onih ljudi koji će vraćati ka ispravnom putu, ka Kur'anu i Sunnetu, te tako uze i napravi sebi putni pravac (ar. Menhedž) po kome se nadaleko prepoznavao. Dakle, menhedž imam Ahmeda je bio obavezna borba protiv svake stvari koja se uvukla u vjeru a koja nije i nema osnove u ovoj plemenitoj i čistoj od Allaha, sačuvanoj vjeri, kao i povratak ummeta ka njegovu izvoru vjere, a istovremeno upozoravajući ih na opasnost novotarija, strasti, zabludjeli frakcija (ar. Sekti), kao i pojašnjenje njihove zablude i ispravna puta i pravca na kome je bio Selef (ispravni prethodnici).

Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, je upotrebio svako dozvoljeno sredstvo i način kako bi upozorio ljude na opasnost slijeđenja strasti i novotarija, a njegov putni pravac (menhedž) moguće je prikazati u sljedećim stavkama:

- POJAŠNJENJE ISTINE PUTEM ISPRAVNIH ŠERIJATSKI DOKAZA: Imao je imam Ahmed običaj da svoj govor i istinu potkrijepi šerijatski validnim dokazima. Od važniji značajki o kojima je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi vodio računa jeste da kada bi odgovarao na zabludjele frakcije i nastale novotarije, on ne bi navodio njihove stavove (govor i riječi), nego bi se zadovoljio

pojašnjenjem istine koja bi bila potkrepljena šerijatski validnim dokazom. Mnogo je razloga zbog kojih nije imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, navodio stavove suprotstavljene strane, od najvažniji su: da se nebi eventualnim navođenjem njihova govora unijela smutnja ili šubhe kod ljudi koji su "bolesni srca" ili da nebi "obični" narod u njihovu govoru zbog svoga neznanja vidio nešto što je "istina" pa to počeo slijediti ostavivši ispravan govor na kome je bio Selef ovovga ummeta.

Dakle, imama Ahmed, rahmetullahi alejhi, je obaveznim naglasio da je dovoljno prilikom iznošenja istine i pojašnjenja iste samo da se navede istina koja će biti potkrijepljena govorom iz Kur'ana i Sunneta, i govorom na kome je bio Selef ovoga ummeta, a nikako da se raspravlja sa zabludjelim frakcijama i novotarima, i da se ne iznose njihove šubhe (sumnje) i stavovi na kojima su kako nebih to dovelo do kontraefekta. Upitao je jedne prilike imama Ahmed, jedan od njegovih učenika kako da postupi kada se nađe u skupini među kojoj je neko od novtara ili filozofa koji poziva u svoju zabludu, pa mu je kazao imam Ahmed: "Nemoj sebe stavljati u takav položaj, obavjesti ih šta je Sunnet i nemoj se raspravljati."[88]

- ČVRSTO DRŽANJE ZA KUR'AN I SUNNET, TE TRAŽENJE OD DRUGIH PRIDRŽAVANJE I UČENJE SUNNETA: Bio je imam Ahmed, rahimehumullahu, primjer i uzor ljudima u čvrstom pridržavanju Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stoga je imam Ahmed i napisao svoje kapitalno dijelo "Musned" u kome je skupio hiljade hadisa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a opće poznato je, onaj ko nauči Sunnet neće Allahovom voljom zapasti u novotarije (ar. Bid'at).

Rekao je imam Ahmed: "Nije mi poznato niti jedno vrijeme u kome su ljudi više bili u potrebi za Sunnetom od ovoga vremena u kome mi živimo!" Pa mu bi rečeno: A zašto je to tako? Pa je

[88] Tabekat El-hanabile 1/236

kazao: "Zato što se u našem vremenu pojavila i rasprostranila novotarija, i onaj ko ne poznaje hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bojati se za njega da ne zapadne u novotariju."[89]

- Imao je običaj imam Ahmed da oštro priča i kritikuje svoje drugove kada bi vidio kod njih nešto što nije u skladu sa Sunnetom iz pažnje i brige prema njima kako nebih zapali u ralje novotara i sljedbenika strasti. Rekao je Ibn Dževzi, rahmetullahi alejhi: "Imam Ahmed je kritikovao svoje drugove (sljedbenike) kada bi vidio kod njih nešto što nije u skladu Sunneta iz bojazi za njih i brige prema njima, a što jasno oslikava njegovu čvrstinu i pridžravanje Kur'ana i Sunneta – a ovi njegovi postupci se svrstavaju u skupinu savjeta u vjeri!"[90]

- Također, odlikovao se imam Ahmed svojom otvorenošću za sve i prema svima, pa tako nije propustio priliku da savjetuje učenjake i tragaoce za Šerijatskim znanjem (ar. Tulabul Ilm) da se čuvaju novotarija i da druge na njih upozoravaju. Tako jednom prilikom kazao je: "Obaveza na islamski učenjacima je da upozore ljude na novotarije i pogrešne (pokvarene) mezhebe donoseći ispravne i šerijatski validne dokaze koji će da otklone sumnje i obznane zabludu spomenutih novotarija i mezhebski pravaca."[91]

- I rekao je: "Ono što islamski učenjaci (ar. Ulema) zabrane od šubhi (sumljivi stvari) jesu grijesi (ar. Munker), dakle učenjaci neće zabraniti nešto osim ako je to grijeh ili vodi ka grijehu."[92]

- UPOZORIO JE IMAM AHMED NA KNJIGE NOVOTARA: Ružnim je gledao imam Ahmed osvrćanje na knjige filozofa i njihovo izučavanje, on se je vraćao na sam izvor Šerijatskog znanja na Kur'an i Sunnet, stoga naći ćemo na govor imama Ahmeda koji je čak ružnim gledao i vraćanje na neke knjige od selefiskih autora,

[89] Menakibu Imam Ahmed strana 25.
[90] Menakibu Imam Ahmed strana 253.
[91] Tabekat El-Hanabile 2/280.
[92] Tabekat El-Hanabile 1/344.

pa mu je jedne prilike bilo rečeno: "Šta misliš da li treba čovjek da piše knjige od Šafije? Pa je odgovorio: "Ne!" Pa mu bi rečeno: A da li da pišem dijelo "Risala" (Poznato i jedno od najznačajniji dijela imama Šafije)? Pa je kazao: "Ne pitaj me o novim stvarima!" Na to mu ovaj čovjek reče: "Al, ja sam već "Risalu" napisao! Na to mu imam Ahmed reče: "Da Allah sačuva!"[93]

Ovo je bio stav imama Ahmeda spram knjiga koje su bile od Selefa, a kada su u pitanju knjige koje su bile od strane novotara stvar biva veća i opasnija, a sam on je upozoravao na autore i dijela novotara koja su bila prisutna u njegovu vremenu, i ne samo to nego je pozivao da se ista unište i zapale kako ne bih poslje njega pravila smutnju među muslimanima.

Rekao je Mervezi: "Jedne prilike rekao sam Ahmedu da sam posudio jednu knjigu u kojoj su bile loše (novotarske) stvari pa da li da je zapalim ili ne?" Na to je imam Ahmed kazao: "Da, zapali je! Pa sam je zapalio."[94]

Od najupečatljiviji primjera i knjiga na koje je imam Ahmed upozorio jeste knjiga "Tefsir El-Kelbijj", bio je upitan imam Ahmed o istoimenoj knjizi pa je kazao: "Ta knjiga je od svoga početka pa sve do kraja sama laž!" Pa mu bi rečeno: "Da li je dozvoljeno da se pogleda u tu knjigu (vidi njen sadržaj)? Pa je odgovorio: "Ne!"[95]

Od dijela na koja je također imam Ahmed upozorio bila je i knjiga "El-Mudelisin" od Husejna El-Karabisija. Priča imam Mervezi, jedne prilike data je knjiga ocu Abdullaha (Ahmedu) a on nije znao od koga je, te nakon što je pogleda kaza: "Strogo

[93] Tabekat El-Hanabile 1/57

[94] Turuku Hekemije Ibn Kajjim strana 399.

[95] Tabekat El-Hanabile 1/218.

se klonite ove knjige!" Drugom prilikom imam Ahmed je oštro kritikovao i osudio istoimenu knjigu i njena autora."[96]

- TAKOĐER, OD MENHEDŽA IMAMA AHMEDA JE BILO DA UPOZORI NA OPASNOST NOVOTARIJA I SLIJEĐENJA STRASTI KROZ PISANA DIJELA: Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, se smatra među prvima koji su upozorili putem pisani dijela na opasnost zabludjeli frkacija i novotara. Napisao je Musanef koji je ustvari odgovor Džehmijama i otpadnicima od vjere koji su sumnjali (imali šubhe) u nešto od tzv. Mutešabih Kur'anskih ajeta, i koji su iste protumačili kako ih niko nije tumačio, također napisao je knjigu "Pokornost Poslaniku" za koju je imam Ibn Kajjim, rahmetullahi alejhi, kazao: "Negirali su imami Šafija i Ahmed skupini ljudi koji su odbacili neke hadise Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zato što su se po njihovu ubjeđenju svojom vanjštinom suprotstavljali Kur'anu, a imam Ahmed je to učinio u svome dijelu "Taatu Er-Resul", tj. imam Ahmed je kroz ovo dijelo osudio ovu skupinu i zabludu u koju su bili upali."[97]

Od dijela koja se pripisuju imamu Ahmedu, a koja su iz spomenuta konteksta, tj. odgovora na zablude frakcija i novotara jeste i "El-Irdža'", te "Nefju Et-Tešbih", no nažalost oba ova dijela danas su zagubljena (nepoznata).

Napisao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, mnoga dijela pa čak neka je i napamet diktirao svojim učenicima (dok je bio u zatvoru) a koja su se ticala upozorenja muslimana na opasnosti zabludjeli frakcija, novotara, strasti... od najpoznati dijela koja su bila upućena ljudima u njegovom vremenu i prostoru jesu i: "Es-Sunne" kao odgovor na Džehmije i Zenadika, "Risaletu Museded", "Risaletu Abdus", kao i Risalu koju je poslao halifi Mutevekkilu koja je obrađivala temu da je Kur'an Allahov govor

---

[96] Tarihu El-Islam Ez-Zehebi strana 84.

[97] Turuku El-Hukumije strana 107.

koji nije stvoren, kao i mnogobrojan druga dijela u kojima je upozoravao na opasnost Haridžija i njihovu zabludu i obaveznost muslimana da se bore i ubijaju ih."[98]

Prezirao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, rasprave sa novotarima koje bi iziskivale da se spominju njihovi pokvareni stavovi i dokazi kako bi im se odgovorilo što bi moglo da dovede do eventualnog odbacivanja dokaza ili sumnje u ispravnu i jaču stranu, te također što nerijetko rasprava sa filozofima i novotarima nema za cilj konačnu istinu, nego da se pokaže nefs i učenost određene osobe ili skupine, zato je ostavljanje rasprava sa spomenutim grupacijama ili osobama preče.

Zato nećemo naći predaju u kojoj stoji da je imam Ahmed tražio neku javnu raspravu ili debatu u kojoj bi iznosio istinu, a ono što se bilježi da je imam Ahmed u debatama učestovao bilo je to zbog prisile da raspravlja sa zabludjelom frakcijom Džehmija koji su govorili o stvorenosti Kur'ana.

Dakle, nećemo u predajama naći dokaz da je imam Ahmed imao raspravu sa nekim osim što to navodi Hilal u svome Sunenu da je jedne prilike imam Ahmed se sučeljio sa Halid Ibn Hadašem o Kaderu (Sudbini).

Ovdje želim da spomenem neke od sobina kojima se imam Ahmed okitio, a koje su također bile prisutne i prilikom javnih debata u kojima je morao da prisustvuje. Jedne prilike rekao je imam Ahmed halifi Mu'tesimu: "O vođo pravovjernih, daj mi nešto iz Allahove knjige ili Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa da kažem to (da zastupam to)." Također, mnoge druge predaje koje govore kako i na koji način je odgovarao zabludjelim frakcijama (ar. Sektama) i na koji način im je pojašnjavao kako ih je Iblis obmanuo.

[98] Es-Sune Hilal strana 115.

Kazali su neki ljudi koji su doživjeli "El-Mihne" (Ahmedovo iskušenje oko Kur'ana) da je jedne prilike došao Ibn Ebi Davud obraćajući se imamu Ahmedu, a ovaj mu se ni ne okrenu niti ga pogleda, tako da halifa Mu'tesim kaza Ahmedu: "Zar s njim nećeč pričati o oče Abdullahov?" Na to Ahmed kaza: "Ja njega ne poznajem da je od nosioca znanja (ar. Ehlul Ilm) pa da s njim pričam (raspravljam)."[99]

- OD JASNIH CRTA MENHEDŽA IMAMA AHMEDA BILO JE I ODBACIVANJE I UDALJAVANJE OD NOVOTARA I SLJEDBENIKA STRASTI: Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, kada je udaljavao i odbacivao određene ljude ili grupacije on je to činio uputom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno putem Sunneta koji je nosio u svojim prsima. Također, pojasnio je Ahmed da čovjeku nije dozvoljeno da odbaci (nepriča) sa svojim bratom u vjeri zbog vjerske strane više od tri dana, no kada su u pitanju zabludjele frakcije ili novotari onda je dozvolio da bude više od tri dana a svoje mišljenje je potkrepio događajima iz vremena Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno događajem "trojice" koji su se izdvojili od određena pohoda i bitke sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.[100]

Upitan je imam Ahmed o onome ko kaže da je "Lafzu Kur'an Mahluk" (Kur'anske fraze da su stvorene), pa je kazao: "To je stav i govor Džehma Ibn Safvana[101] i s njim se ne treba družiti niti sjediti."

Također, upitan je bio o Kur'anu, pa je kazao: "Allahov govor koji nije stvoren, i onaj ko ne misli tako s njim se ne treba družiti niti sjediti."[102]

---

[99] Menakibu Ahmed 437.

[100] Džamiu Ulum Vel Hikem Ibn Redžeb strana 330.

[101] Jedan od voža frakcije Džehmija.

[102] Es-Sunne od Abdullaha 1/133.

Pojasnio je imam Ahmed da je stroga obaveza na ljudima koji nisu u stanju da uzvrate na zablude ili novotarije određeni ljudi da se istih klone i da s njima ne sjede niti se druže, kao i sa vođama frakcija ili novotarija za koje se zna da se neće povratiti sa svoje novotarije – takve je obaveza ostaviti i udaljiti se od njih."

Zabilježio je Ibn Muflih predaju od imama Ahmeda u kojoj je kazao: "Vadžib je da se odbace ljudi koji su zbog svoje novotarije ili grijeha postali nevjernici (murtedi) svim ljudima koji nisu u stanju da im adekvatno odgovore (pobiju šubhe) ili pak oni ljudi koji se boje za sebe da ne bi upali u šubhe." Dok u drugoj predaji stoji: "Da je obaveza općenito na svima da odbace gore spomenute ljude i da se ne druže s njima."[103]

Od govora koji je iz spomenuta konteksta, tj. opasnosti i prezira novotarija i slijeđenja strasti jesu i riječi imama Ahmeda, rahmetullahi alejhi:

- Pričao je Fadl Ibn Zijad El-Katan (drug imama Ahmeda) da je jedne prilike imam Ahmed kazao: "Onaj ko odbaci (ne prihvati) hadis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je na ivici propasti."[104]
- Rekao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi (Allah mu se smilovao): "Muslimani ne uzimaju (ne trebaju uzimati) nikakvu pomoć u vjeri od novotara a niti od sljedbenika strasti."[105]
- Rekao je Ishak Ibn Ibrahim Ibn Hani': Pitao sam oca Abdullahova o čovjeku koji poziva u novotariju da li da sjedim s njim? Pa mi je kazao: "Nemoj sjediti s njim, niti pričati možda se povari (vrati od novotarije)."[106]

[103] Tabekat Hanabile 2/33.
[104] Tabekat El-Hanabile 2/15.
[105] Tarihul Bagdad strana 238.

[106] Mesail Ibn Hani' 2/153.

- Upitan je imam Ahmed da li se klanja iza čovjeka novotara? Pa je odgovorio: "Ukoliko je ta osoba novotar koji poziva u novotariju i za nju se raspravlja (bori), onda za takvom osobom se ne klanja a niti se s njim priča. Pa samu mu kazao: A ako se nađe pri nekom čovjeku osobine novotara, no međutim, on se ne raspravlja radi novotarije? Pa mi je kazao: "On je blaži od prethodnog (njegov slučaj)." Pa sam kazao: Za njim se može klanjati? Na to je imam Ahmed kazao: "Da!" Ja sam u čuđenju dodao: Pa zar i ovaj čovjek nije novotar? Imam Ahmed reče: "Naravno i on je novotar, no ova osoba ne zna pa se možda povrati na istinu, dok druga osoba poziva u svoju novotariju."[107]

- Rekao je Mervezi, upitan je imam Ahmed: Čovjek na putu čuje Ikamet da li će klanjati s njima u džematu? Pa je kazao: "Klanjaj sve dok se novotarija ne rasprostrani, a kada se novotarija rasprostrani onda nemoj klanjati osim iza osobe koju znaš."[108]

- Rekao je imam Ahmed: "Učenjaci filozofije su Zenadika (otpadnici od vjere)." Dok u drugoj predaji stoji: "Filozofi nikada neće uspijeti..."[109]

- Prenio je Ebu Haris od imama Ahmeda riječi u kojima je kazao: "Ne klanja se iz velikog grešnika (ar. Fadžira) niti novotara (ar. Sahibu El-Bid'a) a niti iza grešnika (ar. Fasika) osim u slučaju da ih se boji tada će klanjati iza njih, a kod kuće će ponoviti isti namaz."[110]

- Bilježi Mervezi predaju od imama Ahmeda u kojoj stoji: "Nemoj sjediti sa nekim od filozofa (ar. Ehlul Kelam) pa makar i da stane u odbranu Sunneta."[111]

---

[107] Mesail Ibn Hani' 1/62.
[108] Tabekat El-Hanabile 1/59.
[109] Menakibu Imam Ahmed Ibn Dževzi strana 24.
[110] Rivajetan Vel Vedžhan 1/172.
[111] Menakibu imam Ahmed strana 205.

- Prenosi Ibn Betta predaju od Abdullah Ibn Ahmed Ibn Hanbela da je rekao: Čuo sam oca kako kaže: "Držite se Hadisa i Sunneta, Allah vas njima okoristio, a strogo se čuvajte rasprava, pretjerivanja i filozofije i njenog istraživanja jer doista neće uspojeti onaj ko zavoli filozofiju (ar. Kelam), a svaki onaj koji se upustio u filozofiju, filozofija nije bila zadnja stvar na kojoj je stao, naprotiv takav je u novotariju zapao, jer filozofija ne poziva u dobro, i ja ne volim filozofiju, rasprave i svađe, držite se Sunneta, Fikha i stvari koje vam koriste, klonite se filozofije, rasprava i debata jer mi smo zatekli ljude koji ne poznaju ove stvari (nisu to činili), molim Allaha da nas sačuva od fitni (smutnji) i od svake propasti."[112]

- Također zabilježio je Ibn Betta u dijelu "El-Ibane" predaju od imama Ahmeda da je kazao: "Kada vidiš čovjeka da voli filozofiju onda se pričuvaj takve osobe."[113]

- Smatrao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, da su novotari i sljedbenici strasti opasniji po muslimane od samih Jevreja i Kršćana, tako jedne prilike došao je imamu Ahmedu izaslanik halife Mutevkkila da ga pita o porpisu potpomaganja muslimana sljedbenicima strasti? Pa je odgovorio: "Muslimani se s njima ne potpomažu!" Pa mu je izaslanik kazao: Da li to značu da se s Jeverjima i Kršćanima potpomaže a s njima ne potpomaže? Pa je imam Ahmed kazao: "Jevreji i kršćani ne pozivaju u svoju vjeru (nisu daije) dok su sljedbenici strasti pozivaoci u sljeđenje strasti."[114]

- Rekao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi: "Sljedbenici strasti i novotarija su zabludjeli novotari i oni su neprijatelji Sunneta i ostavštine Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, oni

[112] El-Ibane 2/579.
[113] El-Ibane 2/540.
[114] Menakibu Imam Ahmed strana 214.

kažu da je hadis neispravan i tako indirektno Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, odgovaraju (suprotstavljaju se)."[115]

- Rekao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi: "...Analogija u vjeri je neispravna kao i mišljenje (ar. Re'j) koji nije zasnovano na dokazima i ono je i opasnije od analogije, a ljudi koji se bave analogijom i mišljenjem u vjeri oni su ustvari zalutali novotari..."[116]

- Također kazao je: "Osnove Sunneta (ar. Usulu Es-Sunne) kod nas su čvrsto pridržavanje onoga na čemu su bili drugovi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao i čuvanje od novotarija, jer doista je svaka novotarija zabluda, a u Sunnetu nema analogije (ar. Kijasa), niti se Sunnetu navode primjeri, i on se ne može spoznati preko razuma (ar. Akl) a niti putem strasti..."[117]

- Imao je običaj imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, da kaže kada bi bio upitan o neki pitanjima (ar. Mes'ele) koja se nisu desila ili koja su nova: "Poštedi nas tih novi stvari."[118]

- Također, kazao je Ahmed, Allah mu se smilovao: "Ja ne pričam ništa drugo do ono što je u Kur'anu, Sunnetu ili pak što je od govora ashaba i tabina, a sve mimo toga od govora drugih je ružno i loše."[119]

- Upitan je imam Ahmed o čovjeku koji je preselio a iza sebe je ostavio napisanu knjigu koja je bila prožeta idejama i govorom filozofa, a za života je uzeo pozajmicu (dug) od nekoga, da li da se ta knjiga odštampa i proda kako bi se njegov dug vratio? Pa je kazao, rahmetullahi alejhi: "Ne", pa mu bi rečeno ali šejh on ima dug?! Na to je Ahmed dodao: "Pa i ako ima dug ne

[115] Sunneh imam Ahmed strana 58.

[116] Sunneh imam Ahmed strana 79-80.

[117] Risaletu Abdus 1/241.

[118] Džamiu Ulum Vel Himen Ibn Redžeb El-Hanbeli 1/203.

[119] Tarihu El-Islam strana 90.

treba da se ta knjiga štanpa! Čuvši to jedan od učenika imama Ahmeda upita: A šta da se radi sa tom knjigom? Ahmed, rahmetullahi alejhi kaza: "Nju treba zakopati u zemlju daleko od očiju ljudi!"[120]

- I rekao je Allah mu se smilovao: "Oni dosita hoće (tj. filozofi) da pokvare nauku o predajam i ostavštini Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da se prihvate mišljenja i govora filozofa i njihovi razilaženja i zabluda."[121]
- Od Ebu Isa'a Ibn Abdurahmana Ibn Zazana se bilježi predaja da je kazao: Jedne prilike klanjali smo, a u mojoj blizini je bio imam Ahmed i čuo sam ga kako dovi: "Gospodaru moj, vrati na lijep način svakog onoga ko se upustio u filozofiju misleći da je to istina, kako nebi nikoga zaveo od Ummeta."[122]
- Upitan je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, o slušanju Kasida pa je kazao: "Ja to mrzim (prezirem) i to je novotarija, i s takvim ljudima se ne sjedi..."[123]
- I rekao je šejh Rizkullah Et-Temimi, Ahmed Ibn Hanbel je zbog svoje strogoće u pridržavanju Sunneta zabranjivao slušanje Kasida Ibn Habbaza o skromnosti i poticaju, i govorio je: "Okupljanje radi toga je novotarija!"[124]
- Od stvari koje je Ahmed Ibn Hanbel, prezirao jeste i rasprava i pisanje o novotarima, sljedbenicima strasti i zabludjelim ljudima, tako se prenosi predaja od Salim Ibn Ahmeda da je kazao: Napisao je neki čovjek mome ocu pismo u kome je tražio dozvolu da može da piše odgovore na novotare i raspravlja sa njima, pa mu je imam Ahmed odgovorio riječima: "U ime Allaha, Milostivog

[120] Menhedž imam Ahmed 1/328.

[121] Sunneh od imama Ahmeda strana 80.

[122] Menhedž imam Ahmed 1/29.

[123] Minhadž imam Ahmed strana 136.

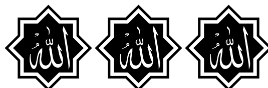
[124] Tabekat 2/279.

Samilosnog, molim Allaha da tvoju završnicu učini lijepom i da od tebe otkloni svaku ružnu stvar i zlo, ono što smo slušali i na čemu smo našli naše prethodnike bilo je da nisu odobravali niti sjedili sa ljudima koji su zalutali (zabludjeli), stvar se vraća na prihvatanje istine, te na stanje i završetak na onome što je u Kur'anu i Sunnetu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a nikako nije riješenje i izlaz u raspravama i ubjeđivanju zalutalih novotara (griješnika) kako bi im se odgovorilo na njihove zablude i šubhe, jer će oni pokušati da istinu sakriju i da tebe obmane, a neće i ne misle da se povrate sa onoga na čemu su, stoga, inša'Allah spas je u ostavljanju rasprava kao i ostavljanju sijednja snjima u raspravi oko njihovi zabluda i novotarija."[125]

- Rekao je Ebu Davud, pitao sam imama Ahmeda o čovjeku od Ehli Sunneta koji je stao i priča sa nekim čovjekom od novotarom, da li da ga pustim da nastavi pričati s njim ili da im prekinem razgovor? Pa mi je kazao: "Naprotiv, prekini njihov razgovor i kaži mu da je njegov sagovornik novotar (poduči ga tome ako ne zna), pa ako nastavi dalje da priča sa njim onda ga pripiši njemu (tj. novotarima)."[126]
- Rekao je imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, govoreći o opasnosti druženja i putovanja sa novotarima: "Nemoj niti jednog od njih da pitaš nešto od vjere, a niti mu budi saputnik tokom putovanja."[127]
- Također kazao je Allah mu se smilovao: "Ukoliko se neko od novtara razboli nemoj da ga obilaziš!"[128]
- Rekao je Abdullah Ibn Ahmed, rahmetullahi alejhi, pitao sam oca o čovjeku koji uzme Kur'an i ode na Kabur da uči nešto iznad Kabura, pa mi je kazao: "To je novotarija!" Pa sam kazao, a kakav je slušaj sa čovjekom koji je hafiz da li će on kod Kabura

[125] Mesail Ibn Ahmed – Ibn Salih 2/166-167.
[126] Tabekat 1/160 i Menhedž imam Ahmed strana 150.
[127] Tabekat 1/344.
[128] Mugni 2/256.

da uči? Pa je kazao: "Ne, nego je na čovjeku kada dođe do Kabura da nazove selam umrlom, dovi za njega (dovi za umrlog da mu Allah oprosti) i da ode nakon toga."[129]

[129] Mesail Abdellah strana 145.

Safet Suljić

Fakultet Šerijatskih Nauka

Kaže Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Svaka novotarija je zabluda."

(Muslim)

"I čuvajte se novina u vjeri jer svaka novina je novotarija, a svaka novotarija je zabluda."

(Ebu Davud)

ISLAMSKI UNIVERZITET RIYAD

www.et-taqwa.com